

Venäjän Marin tasavallan mari-vähemmistö on poliittisesti voimaton ja kulttuurisesti haavoittuvainen

Wien/Moskova, 1. helmikuuta 2006. Kansainvälinen Helsinki-liitto (The International Helsinki Federation for Human Rights, IHF) ja Moskovan Helsinki-ryhmä (the Moscow Helsinki Group, MHG) julkaisivat tänään 57-sivuisen raportin, joka käsittelee mari-vähemmistön ihmisoikeustilannetta Marin tasavallassa, joka on yksi Venäjän ns. etnisistä hallintoalueista.

“Mari-vähemmistö on suurelta osin marginalisoidussa asemassa nimeään kantavan tasavallan poliittisessa elämässä. Mari-vähemmistön kansalliset johtajat ovat vainon kohteena heidän etno-poliittisten pyrkimystensä takia ja suurin osa mari-vähemmistöön kuuluvista on köyhiä ja vailla poliittista vaikutusvaltaa,” sanoi Aaron Rhodes, IHF:n toiminnanjohtaja. Rhodes jatkoi: *”Nämä olosuhteet lisäävät marien haavoittuvaisuutta kulttuuriseen ja kielelliseen assimilaatioon ja muuttavat heidät käytännössä katsoen äänettömiksi käynnissä olevassa, Venäjän federaation rakenteita uudistavassa prosessissa.”*

Muutaman viime vuoden aikana ilmaisunvapautta kohtaan on tehty yhä enemmän hyökkäyksiä Marin tasavallassa. Virallisen politiikan haastavat toimijat ovat lisääntyvästi joutuneet ahdistelun, pelottelun, pidätyksen, rikossyytteen asettamisen, häätöjen ja irtisanomisten kohteeksi. Toimittajia ja kansalaisyhteiskunnan vaikuttajia kohtaan on myös tehty lukuisia väkivaltaisia hyökkäyksiä, joita ei ole tutkittu tehokkaasti eivätkä pahoinpitelijät ole joutuneet vastuuseen teoistaan. Julkisia tiedotusvälineitä valvotaan tiukasti ja lähes kaikki riippumattomat sanomalehdet ovat joutuneet lakkauttamaan julkaisuautoimintansa.

Marin kieli on venäjän ohella valtion kieli ja tasavallan lainsäädäntö velvoittaa viranomaiset suojelemaan marinkieltä, kulttuuria ja kansallista identiteettiä. Käytännössä näitä lailla vahvistettuja oikeuksia ei usein panna tehokkaasti täytäntöön ja vähemmistön todellisessa suojelussa on huolestuttavia aukkoja. Marin kielen virallisesta asemasta huolimatta sitä käytetään vain rajoitetussa määrin julkisella sektorilla. Lailla taattua oikeutta käyttää marinkieltä kanssakäymisessä viranomaisten kanssa heikentää se tosiasia, että julkisella sektorilla työskenteleviltä ei vaadita kyseisen kielen osaamista. Kuten monilla muilla Venäjän federaation etnisillä alueilla, marinkielellä annettava opetus rajoittuu ala-asteelle, ja valtaosalle mari-lapsista, marinkielellä ei ole äidinkielen asemaa kouluopetuksessa. Opetusministeriön marinkielisten ohjelmien koordinoinnista vastuussa ollut erityisosasto on lakkautettu ja joukko pieniä mari-kouluja on suljettu ottamatta huomioon näiden toimien laajempia seurauksia mari-yhteisöille. Lisäksi marinkielisiä tv-ohjelmia on vähennetty Venäjän hallinnon tekemien ohjelmamuutoksien takia ja vuosittain vain muutama kirja julkaistaan marinkielellä.

Mari-vähemmistön suojelun parantamista hankaloittaa vakavasti nykyisen paikallishallinnon haluttomuus tunnustaa ongelmia ja sitoutua avoimeen keskusteluun vähemmistöpolitiikasta, sekä kieltäytyminen yhteistyöstä rauhanomaisen Marin kansalaisliikkeen kanssa. Liikkeen jäseniä on jopa leimattu ”nationalisteiksi”, joiden tarkoituksena olisi vallassa olevan järjestelmän kukistaminen. Kyseisiä henkilöitä kohtaan on kohdistunut lisääntyviä kurinpitotoimenpiteitä. Samalla Marien huono edustus tasavallan hallintoelimissä, heidän riippuvuutensa viranomaisten kontrolloimasta tiedonvälityksestä sekä heidän köyhyytensä vaikeuttavat vähemmistön tilannetta.

Marin tasavallan tämänhetkinen poliittinen ja sosiaalinen kehityssuunta heikentää mari-vähemmistön etujen huomioimista tasavallan poliittisessa prosessissa ja lisää heidän kulttuurista ja kielellistä assimilaatiotaan. Lisäksi Marien motivaatiota oman kielen ja kulttuurin harjoittamiseen heikentää valtaväestön puolella vallitseva suvaitsemattomuus vähemmistökansoja kohtaan.

The IHF has consultative status with the United Nations and the Council of Europe.

MEMBER AND COOPERATING* COMMITTEES IN:

Albania – Armenia* – Austria – Azerbaijan – Belarus – Bosnia-Herzegovina – Bulgaria – Canada – Croatia – Czech Republic – Denmark – Finland – France – Georgia* – Germany – Greece – Hungary – Italy – Kazakhstan – Kosovo – Kyrgyzstan – Latvia – Lithuania – Macedonia – Moldova – Montenegro – Netherlands – Norway – Poland – Romania – Russia – Serbia – Slovakia – Slovenia – Sweden – Switzerland – Ukraine* – United Kingdom – United States – Uzbekistan*

COOPERATING ORGANIZATIONS: THE EUROPEAN ROMA RIGHTS CENTER – HUMAN RIGHTS WITHOUT FRONTIERS – MENTAL DISABILITY ADVOCACY CENTER

Venäjän federaatiossa on parhaillaan meneillään uudistusprosessi, jonka eräänä tärkeänä perusteluna on yhtenäisemmän valtiorakenteen luominen ja vahvemman, koko Venäjän kattavan kansallisidentiteetin edistäminen. Federaation alueiden lukua on pyritty vähentämään ja on ehdotettu, että alueita ei enää määriteltäisi etnisin perustein. Tämän suuntainen kehitys asettaa erityisiä haasteita marien kaltaisille kansoille, joiden nykyinen asema on kiinteästi yhteydessä nykyiseen liittovaltiojärjestelmään. Kuitenkaan Marin tasavallan presidentti Leonid Markelov, joka v. 2004 valittiin toiseksi kaudeksi Kremlin tuella, ei ole ainoastaan epäonnistunut marien etujen edustamisessa federaatiotason viranomaisten suuntaan, vaan myös epäsuorasti tukenut marien erityisaseman hävittämistä Marin tasavallassa.

Mari-vähemmistön ihmisoikeustilanne Marin tasavallassa-raportti perustuu suurelta osin Kansainvälisen Helsinki-liiton ja Moskovan Helsinki-ryhmän vuoden 2005 loka-marraskuun vaihteessa suorittamaan arviointimatkaan Marin tasavaltaan. Raportti on saatavilla englanniksi ja venäjäksi IHF:n nettisivuilta, <http://www.ihf-hr.org>, josta löytyy myös raportin suomenkielinen lyhennelmä.

Lisätietoja:

Wien: Aaron Rhodes, IHF Executive Director, +43-1-408 88 22, +43-676-635 66 12; Henriette Schroeder, IHF Press Officer, +43-1-408 88 22; +43-676-725 4829; Ann-Sofie Nyman, IHF Researcher, +43-1-408 88 22

Moskova: Irina Sergejeva, MHG Project Coordinator, +7-495-207 0769

Helsinki: Nina Suomalainen, Suomen Helsinki-komitean puheenjohtaja, +358-40-533 5869